

Józef Dubieński

1910-1942

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1931 r., oficer pokładowy na s/s „Kraków”, zginął na storpedowanym szwedzkim statku.

Urodził się 16 października 1910 r. w Śniatyniu (rodzice Artur i Anna Langier). Kolega z tego samego kursu Witold Sawicz-Korsak w jednym z „Okólników” podsumowywał swych kolegów, pisząc m.in.: „Dubieński Józef, warszawiak, którego podejrzewaliśmy, że jest żydem. Po szkole pływał na różnych statkach, przeważnie GAL-owskich. W czasie wojny był na szwedzie. Zginął na morzu w podróży do Murmańska”¹.

Mylił się kolega Sawicz-Korsak, bowiem Józef Dubieński w karcie meldunkowej miał wpisane wyznanie rzymsko-katolickie. Od 1935 r. pływał na statkach GAL-u, ożenił się z panną Danutą ze Lwowa. Od 15 lipca 1939 r. był I oficerem na s/s „Kraków”. Dyplom kapitana żeglugi wielkiej uzyskał w styczniu 1940 r.²

S/s „Kraków”

„Przed wybuchem wojny zezwoliła dykcja Żeglugi Polskiej na zabranie żony jego w jedną podróż za zwrotem kosztu wyżywienia. Z powodu działań wojennych statek nie powrócił do Gdyni i p. Dubieńska pozostała na statku, pływając bez zezwolenia Towarzystwa i nie płacąc kosztów wyżywienia. Po przybyciu żon innych naszych oficerów w styczniu 1940 r. domagały się one również pływania z ich mężami na naszych statkach, powołując się na precedens p. Dubieńskiej. W tych warunkach polecono kapitanowi s/s «Kraków» 14-go lutego wyokrętowanie p.

Dubieńskiej w Anglii, najdalej we Francji, po przybyciu do Bordeaux. Niestety p. Dubieński odmówił kapitanowi zdjęcia jego żony ze statku.

Podczas pobytu w Newport inspektora Antkowiaka [abs. WN z 1923], który wytłumaczył p. Dubieńskiemu, że pobyt żony na statku jest absolutnie wykluczony, p. Dubieński oświadczył, że sprawa ta jego nie dotyczy i do zdjęcia ze statku żony się nie przyczyni, przeciwnie, będzie przeszkadzał. Konsulat Generalny w Londynie zawezwał kapitana statku do wyokrętowania³. Pani Dubieńska opierała się jeszcze czas jakiś, w końcu została wyokrętowana na polecenie Konsulatu Generalnego, a małżonek na statku prowadził strajk włoski. Żona niedługo potem znowu weszła na statek. Jedynym sposobem, by się jej pozbyć, było rozwiązanie umowy z mężem.

„Wobec powyższego wyokrętowany został p. Dubieński ze statku z dn. 10-go lipca 1940 r. Wówczas zeszła razem z nim również p. Dubieńska ze statku. [...] Po ukończeniu urlopu przez p. Dubieńskiego rozwiązaliśmy z nim stosunek służbowy, stosując przysługujące mu ośmioletnie wypowiedzenie, które kończy się z dn. 05.10.40. Na dalsze usługi p. Dubieńskiego jako oficera na naszych statkach nie reflektujemy”⁴.

A tak o perypetiach armatora i kapitanów związanych z obecnością p. Dubieńskiej na statkach pisze Jan Kazimierz Sawicki, którego obszernie cytujemy: „Dubieński wypływając w dniu 14 sierpnia 1939 r. z Gdyni na «Krakowie» zabrał w rejs wycieczkowy żonę. Po wybuchu wojny nie bardzo było gdzie i za co zostawić ją na lądzie. Ówczesny dowódca statku kapitan Mikszta [abs. WN z 1927] zaokrętował więc panią Danutę w charakterze stewardesy [...]. Kapitan kilkakrotnie próbował namówić swojego oficera, aby zgodził się na wyokrętowanie «stewardesy». Pani Danuta za żadną cenę nie chciała pozostawić męża na łasce kapitana i U-bo-otów. Jak umiała, tak przekonywała Mikszte,

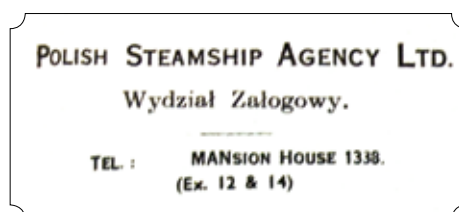

a czyniła to skutecznie, skoro na «Krakowie» pływała prawie dziewięć miesięcy. W początkach 1940 r. ukazało się zarządzenie władz resortowych zakazujące żonom pływania podczas wojny razem z mężami. Kapitan Mikszta był bardzo wrażliwy na tły niewieście, lecz jeszcze bardziej martwił się o bezpieczeństwo swojego statku i załogi. Zadał o wyrobienie dokumentów zezwalających na pobyt we Francji i wbrew protestom pani Danuty i jej małżonka pozostawił ją w Breście⁵. Gdy jednak 2 czerwca 1940 r. s/s „Kraków”, tym razem pod dowództwem kapitana Rościsława Choynowskiego, dobijał do nabrzeża w Nicei, Danuta Dubieńska... stała przy polorze, machając ręką na powitanie, po czym weszła na pokład jeszcze przed celnikami⁶. Jej obecność na statku postawiła kapitana w trudnej sytuacji, gdyż armator stanowczo zabronił mu mustrowania p. Dubieńskiej. „Polscy kapitanowie i oficerowie mieli żony odważne, lecz armatorzy zdecydowanie odmawiali im prawa pływania ze swoimi mężami w czasie wojny. Jedynie kapitan Dybek [abs. WN z 1930] jakoś

wychodził z tego obronną ręką. Pani Irena przez całą wojnę pływała na «Kromaniu» i nie pozwoliła się wyokrętować. Na nic zdały się przemyślne zabiegi Bartosiaka [właściciela BSO – armatora], nie zdołał przechytrzyć ani podporządkować sobie duetu kapitańskiego z «Kromania»⁷.

Kapitan Choynowski obawiał się reakcji armatora. „Wiedział aż nadto dobrze, jaką cenę w kołach armatorskich i rządowych w opinii zawodowej płacił już kpt. ż.w. Józef Dubieński”⁸. Naradziwszy się więc z konsulem RP w Nicei w sprawie pobytu Dubieńskiej na statku, zaokrętował żonę i oficera w charakterze pielęgniarki.

Po zwolnieniu przez polskiego armatora Józef Dubieński pływał jako II oficer na szwedzkim statku „Korsholm”, należącym do firmy okrętowej Swedish – America – Mexico Line. W maju 1942 r. firma J. E. Hyde & Co. poinformowała żonę, że statek wskutek „enemy action is lost” od 13 kwietnia 1942 r.⁹ Zatonął u wybrzeży Florydy, 70 mil od Cape Canaveral¹⁰.

Źródła: „Wytknięty kurs”. Stanowisko Polskiej Marynarki Handlowej po dniu 5 lipca 1945 r., Londyn 1945; Jan Kazimierz Sawicki, *Pod flagą komodora*, Gdańsk 1992; Wadim Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981; „Okólnik”; APGoG, Gdynia – Ameryka Linie Żeglugowe, akta osobowe; <https://uboat.net/allies/merchants/ship/1529.html>

1 „Okólnik” 1956, nr 80, s. 11.

2 Za: Wadim Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981, s. 62.

3 APGoG, Gdynia – Ameryka Linie Żeglugowe, akta osobowe, sygn. 547.

4 Ibidem.

5 Jan Kazimierz Sawicki, *Pod flagą komodora*, Gdańsk 1992, s. 203.

6 Za: ibidem, s. 204.

7 Ibidem.

8 Ibidem.

9 APGoG, op. cit.

10 <https://uboat.net/allies/merchants/ship/1529.html>